

BLUE
BATTERY for **GREEN**
ENERGY

Dr. J.M.H. Huynen

KIVI-EL
Utrecht, 22 januari 2019

Overzicht

Introductie en historie
Energiebeleid
Grootschalige opslag
Pumped Hydro Storage: O-PAC
Financiële aspecten
Socio-economische effecten
Actualiteit

Coo – Trois Ponts (B)

OPAC stuurgroep jaren '80

Koninklijke Volker Stevin / Aveco
TU Delft
Royal Haskoning
Sogecom
NEOM
Tweede Kamer, commissie COE

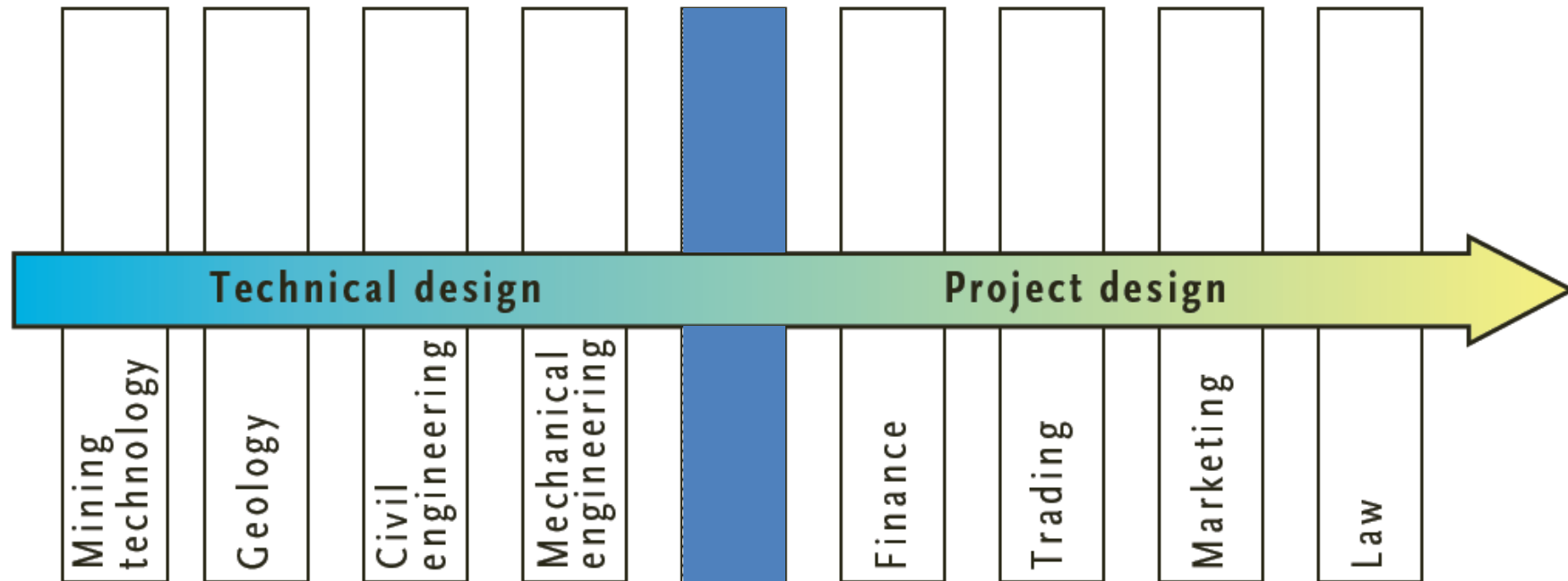
30 jaar geleden gestopt

Universiteit Utrecht, 20 september 2018

Interdisciplinaire aanpak

Maatregelen Energieakkoord

Interconnectie

Demand-side management (DSM)

Decentrale opslag in huishoudens

Decentrale opslag in EV's

Thermische backup: kolen en gas

Maatregelen Energieakkoord

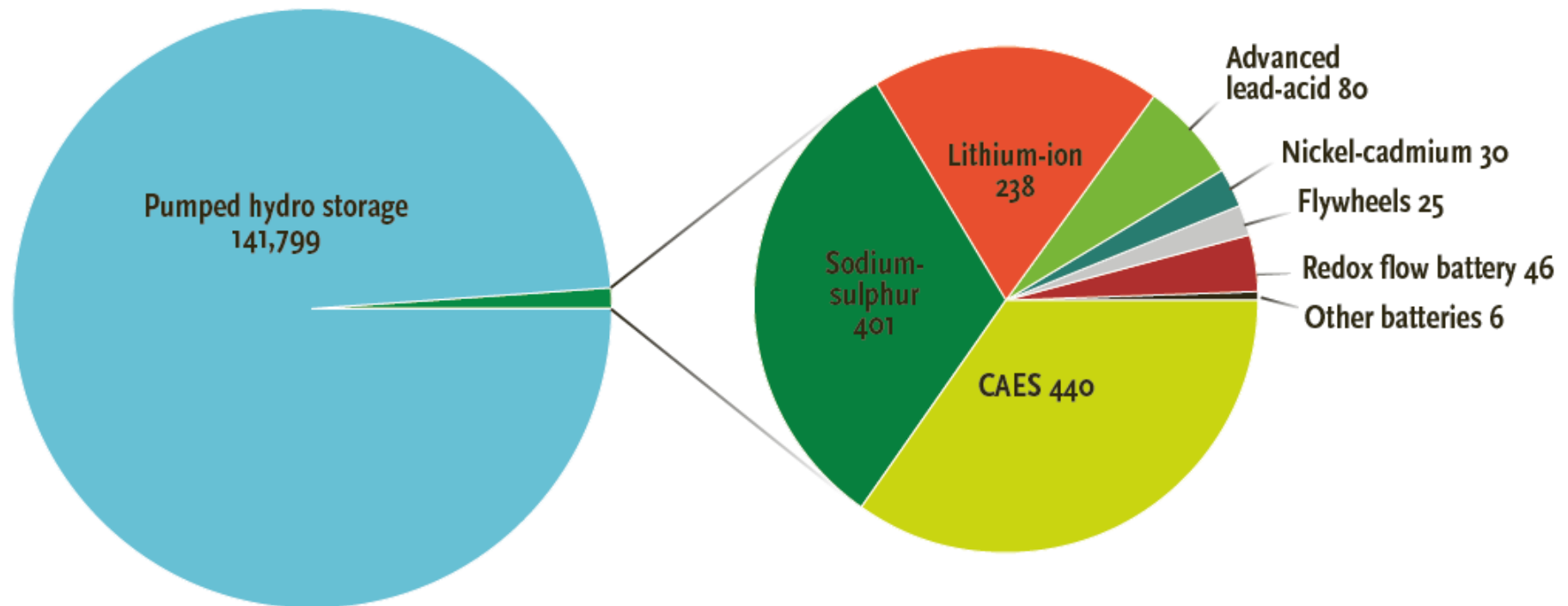
Verwachte groei VRE 2025 – 2035

(MW)	2025	2030	2035
Wind onshore	6.300	6.700	7.000
Wind offshore	7.300	11.900	12.000
Solar PV	9.000	14.200	18.500
Total	22.600	32.800	37.500

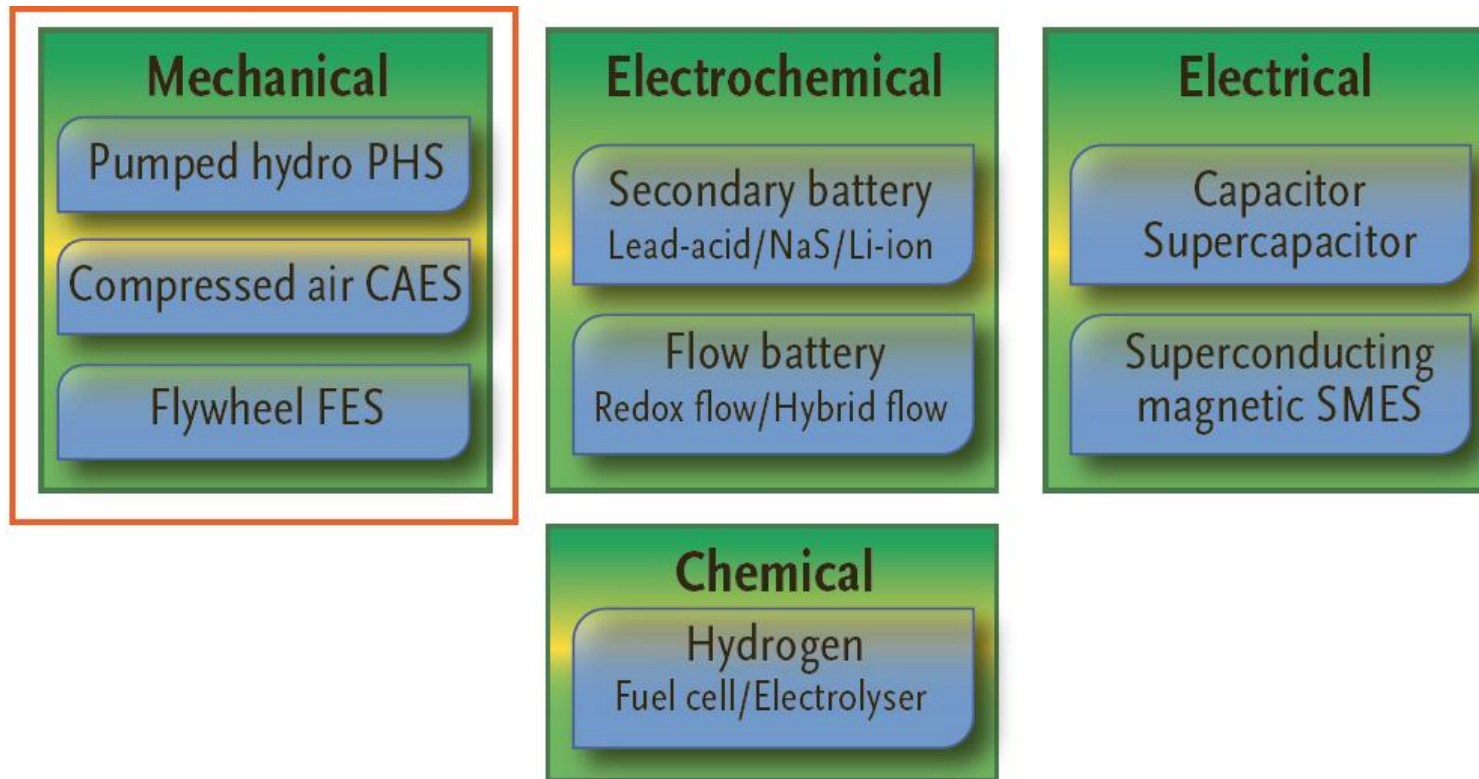
NEV, 2017

Globally installed power of grid-connected storage (MW)

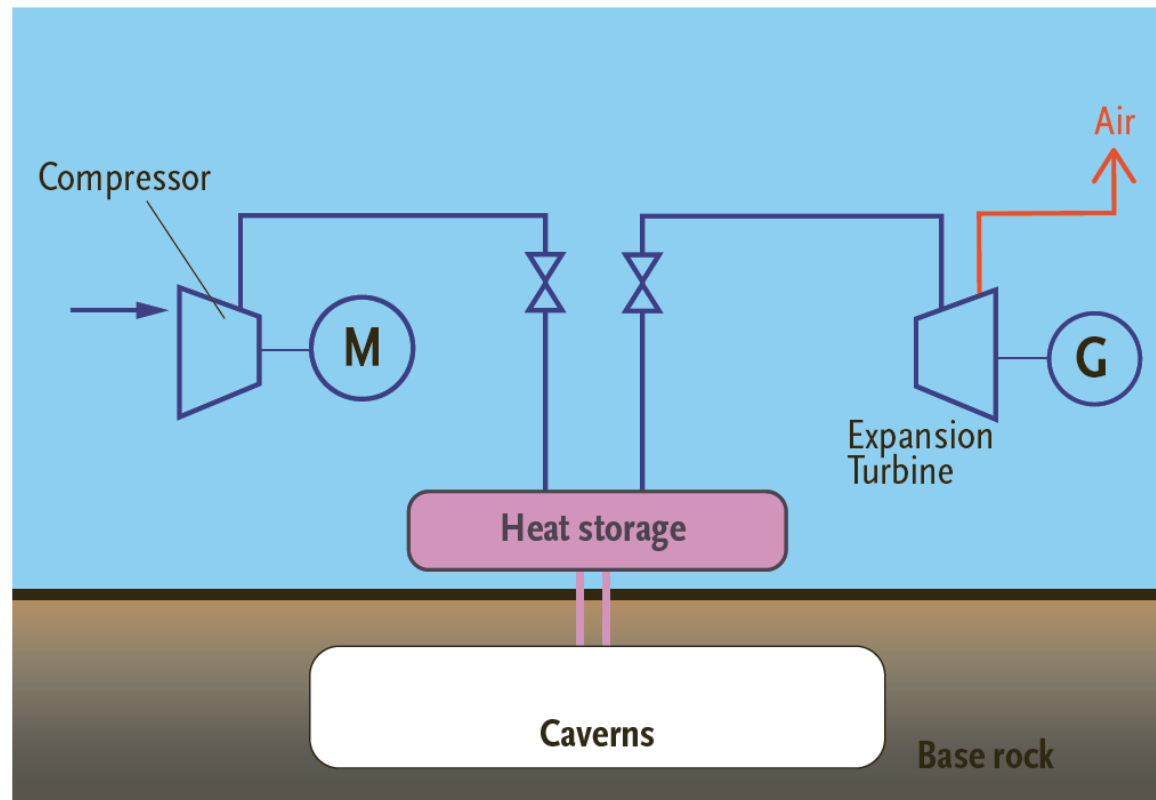

IRENA, 2015

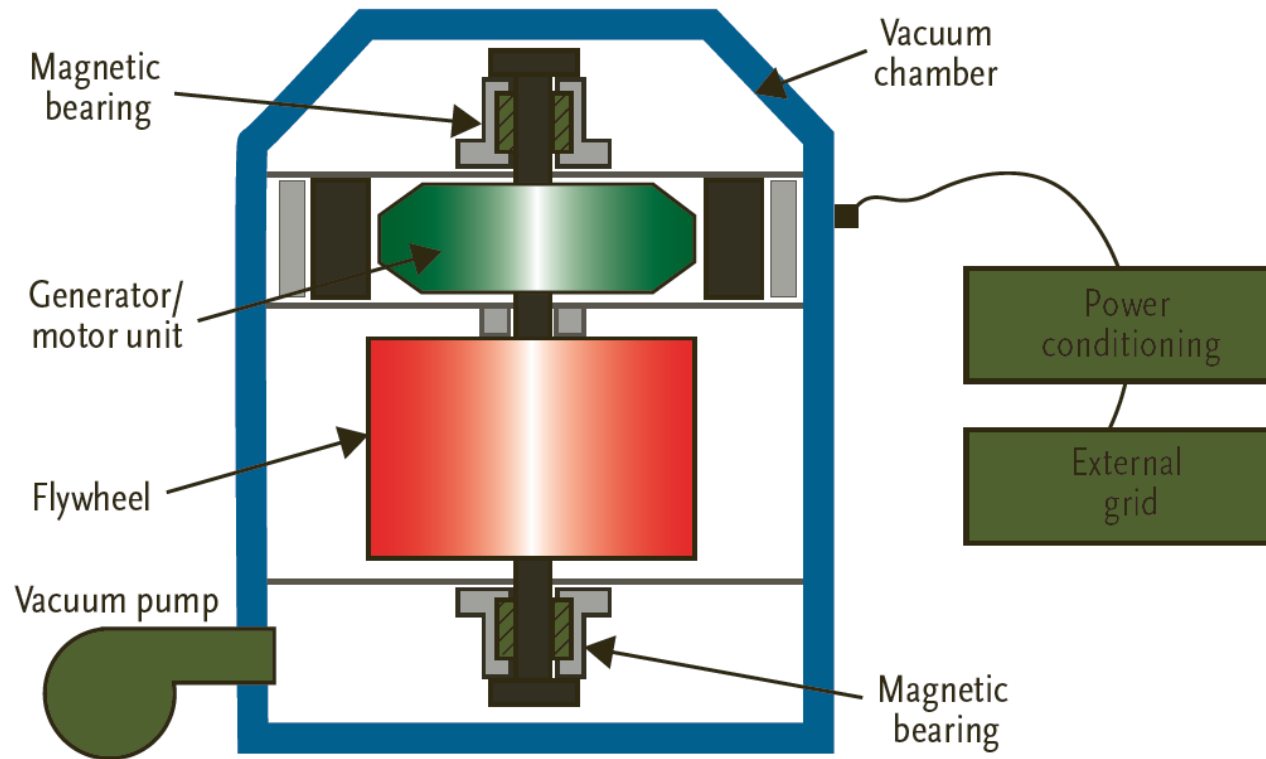
Classification of electrical energy storage technologies

AA-CAES

Vliegwiel

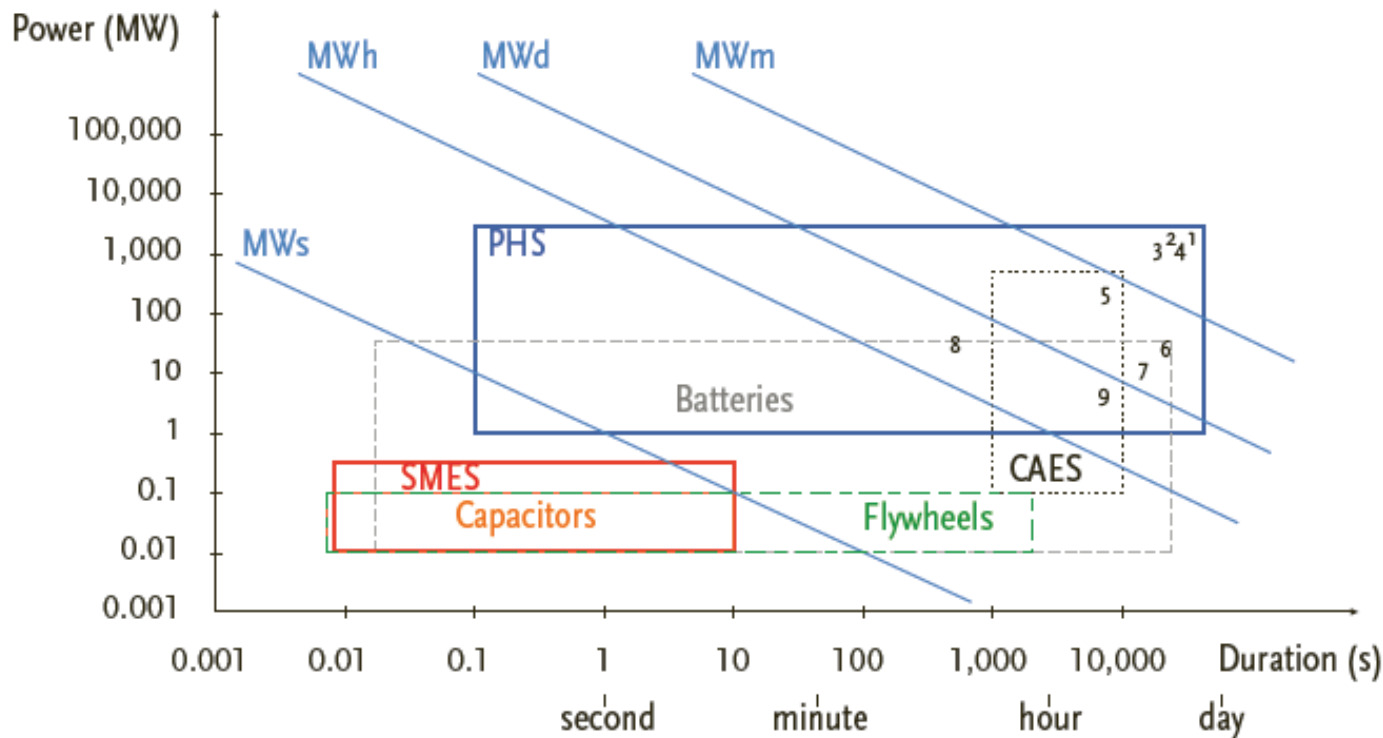
Oplaadbare batterijen

	Lead-acid (LA)	Sodium-sulphur (NaS)	Lithium-ion (Li-ion)
Efficiency (%)	70 - 90	70 - 90	85 - 95
Self-discharge (% energy/day)	0.033 - 0.3	0.05 - 20	0.1 - 0.3
Cycle lifetime (cycles)	100 - 2,000	2,500 - 4,500	3,000 - 10,000
Expected lifetime (years)	3 – 20	5 - 15	7 – 10
Specific energy (Wh/kg)	30 – 50	150 – 240	120 – 210
Specific power (W/kg)	75 – 300	150 – 230	75 – 300
Energy density (Wh/litre)	30 – 80	150 – 300	177 – 676
Other considerations (environment & safety)	Corrosive (sulfuric acid); toxic (lead). Requires recycling / neutralization. Airco needed.	Need to be maintained at temperature of 300-350 °C, entailing safety issues.	Lithium is highly reactive and flammable. Requires recycling and safety measures.

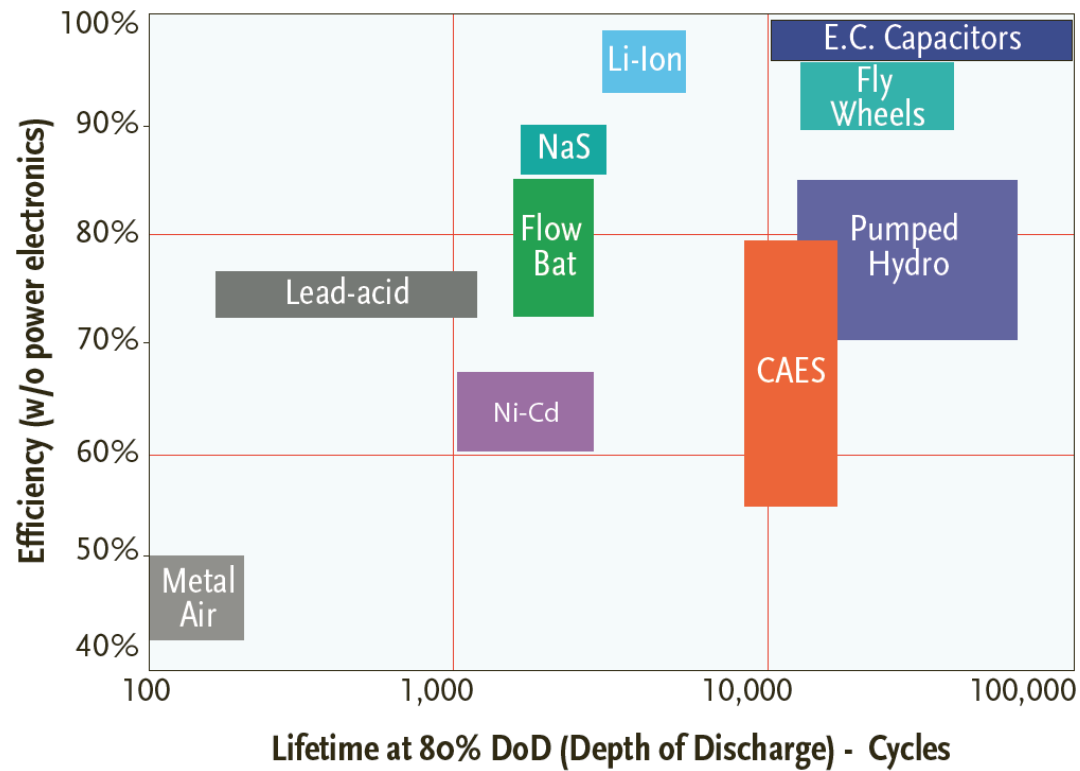
SBC, 2013

Opslagkarakteristieken

1. PHS Ludington, USA
2. PHS Dinorwig, GB
3. PHS Vianden, Lux
4. PHS Goldisthal, De
5. CAES Huntorf, De
6. NaS Rokkasho, Jp
7. Lead-acid Chino, USA
8. NiCd Fairbanks, USA
9. VRB Tomamea, Jp

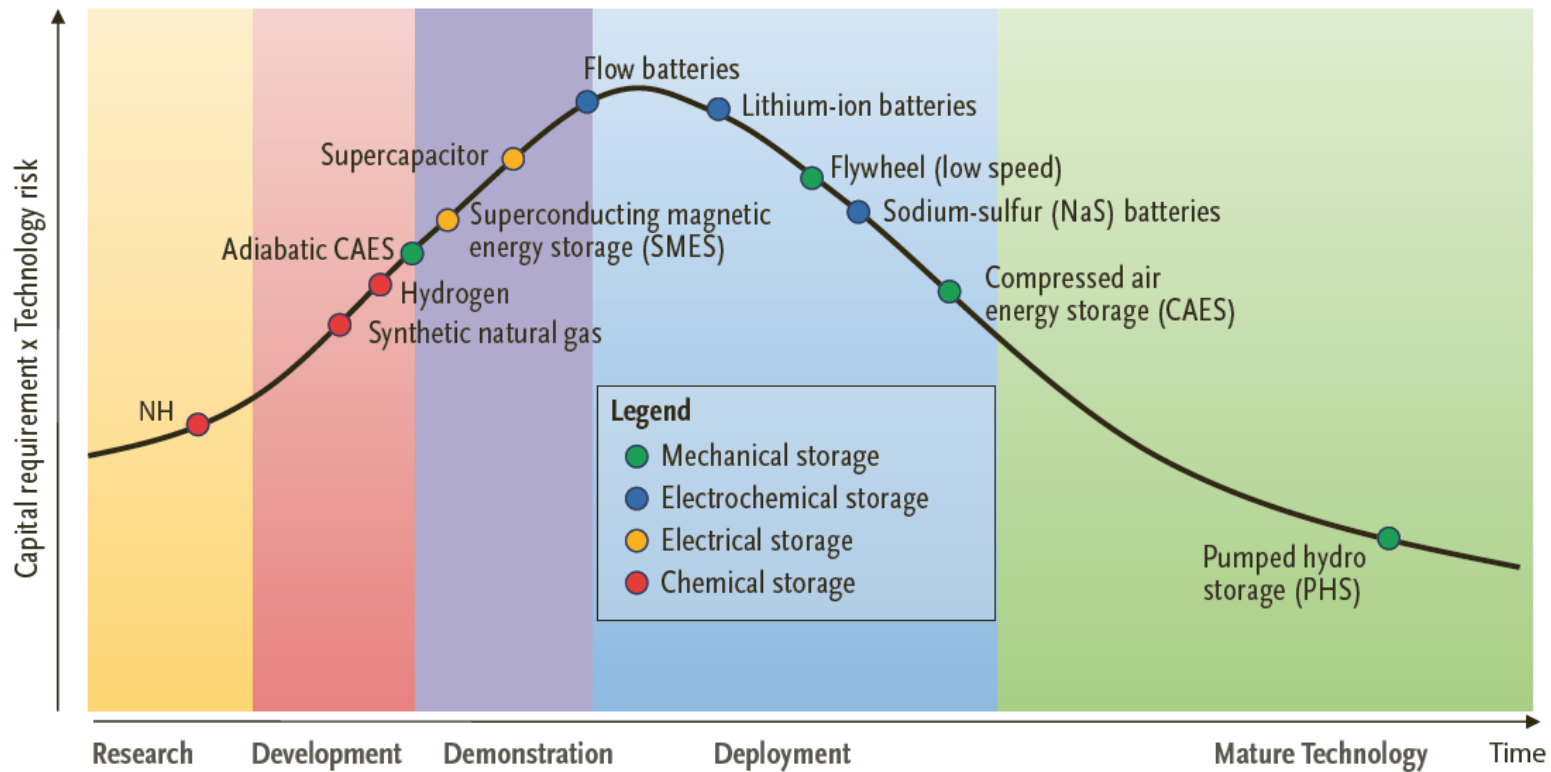
Levensduur en efficiency

ESA

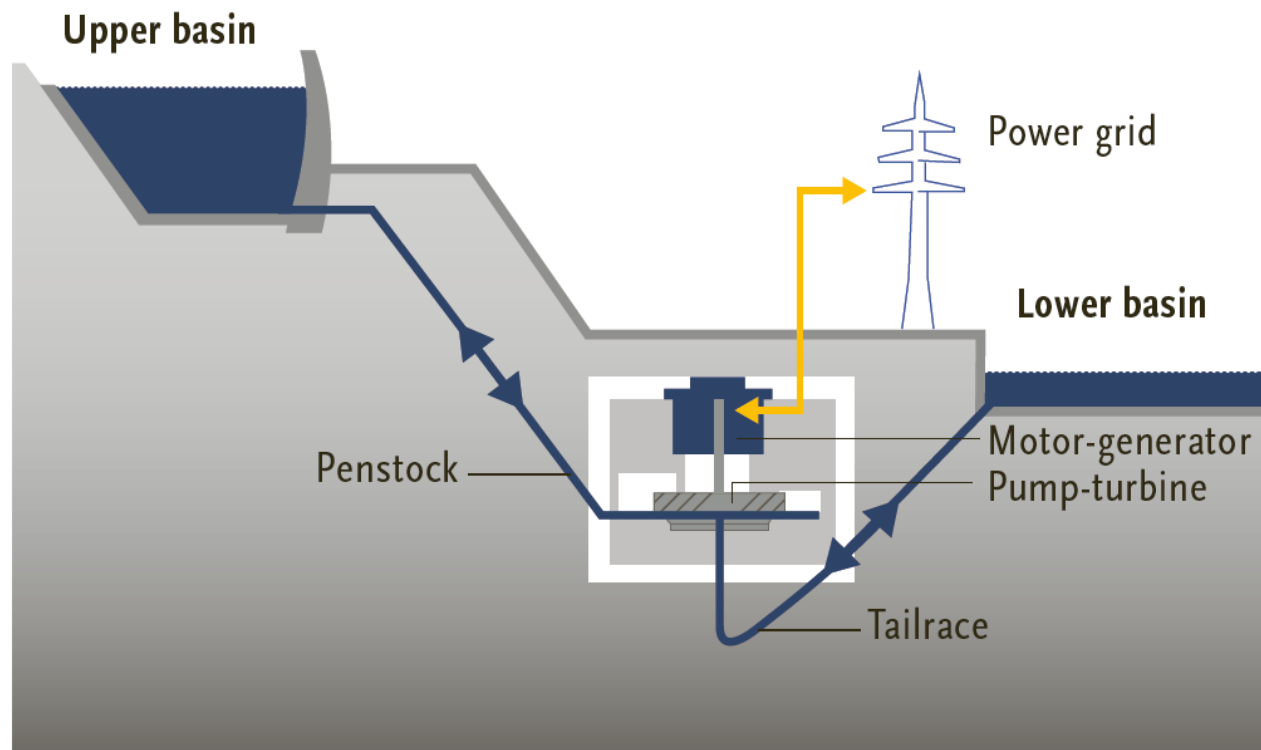

Maturity curve

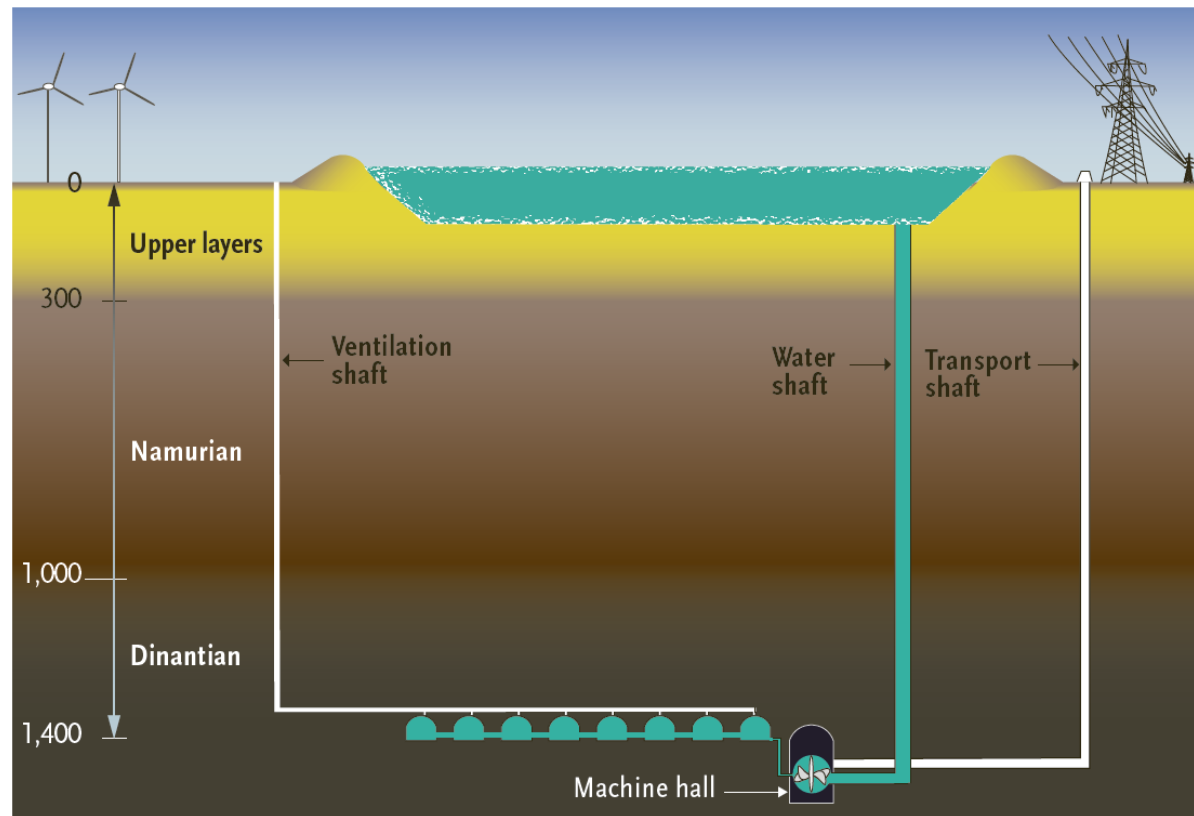

SBC, 2013

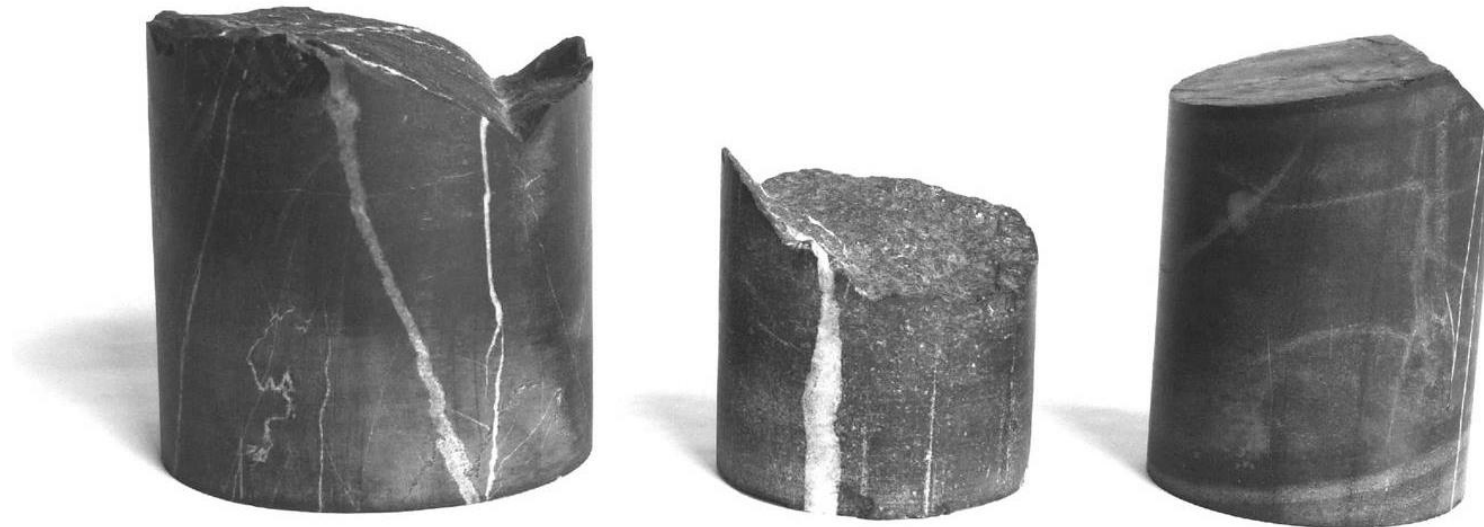
Pumped Hydro Storage · conventioneel

Pumped Hydro Storage · ondergronds

O-PAC samples kernboring Limburg

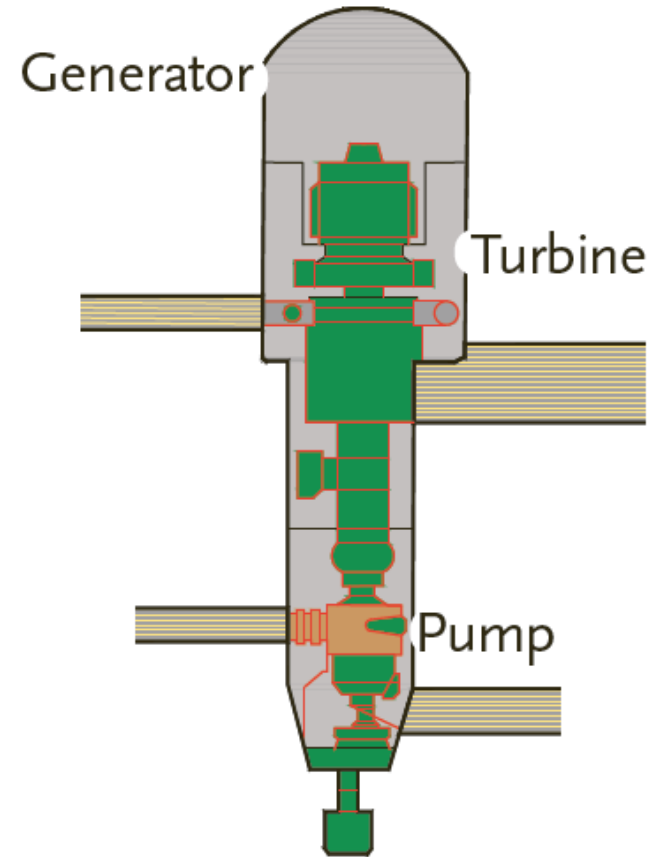

1.315 m

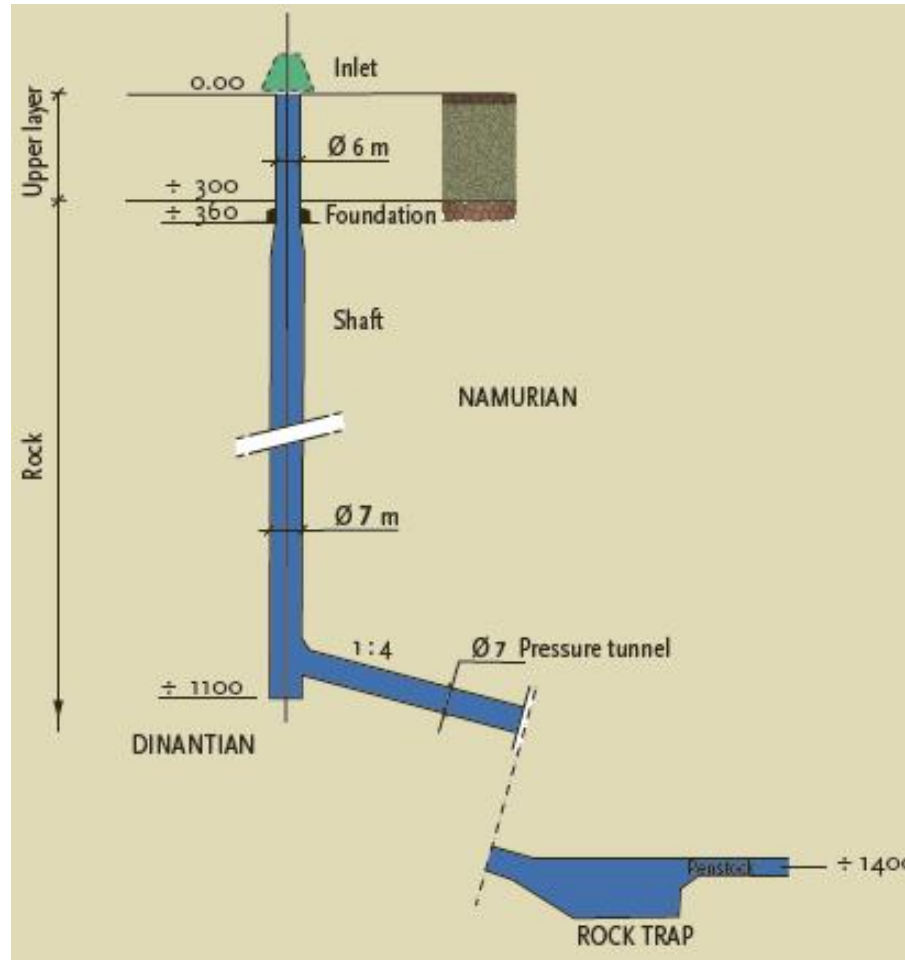
1.450 m

1.680 m

Machinehal

Waterschacht

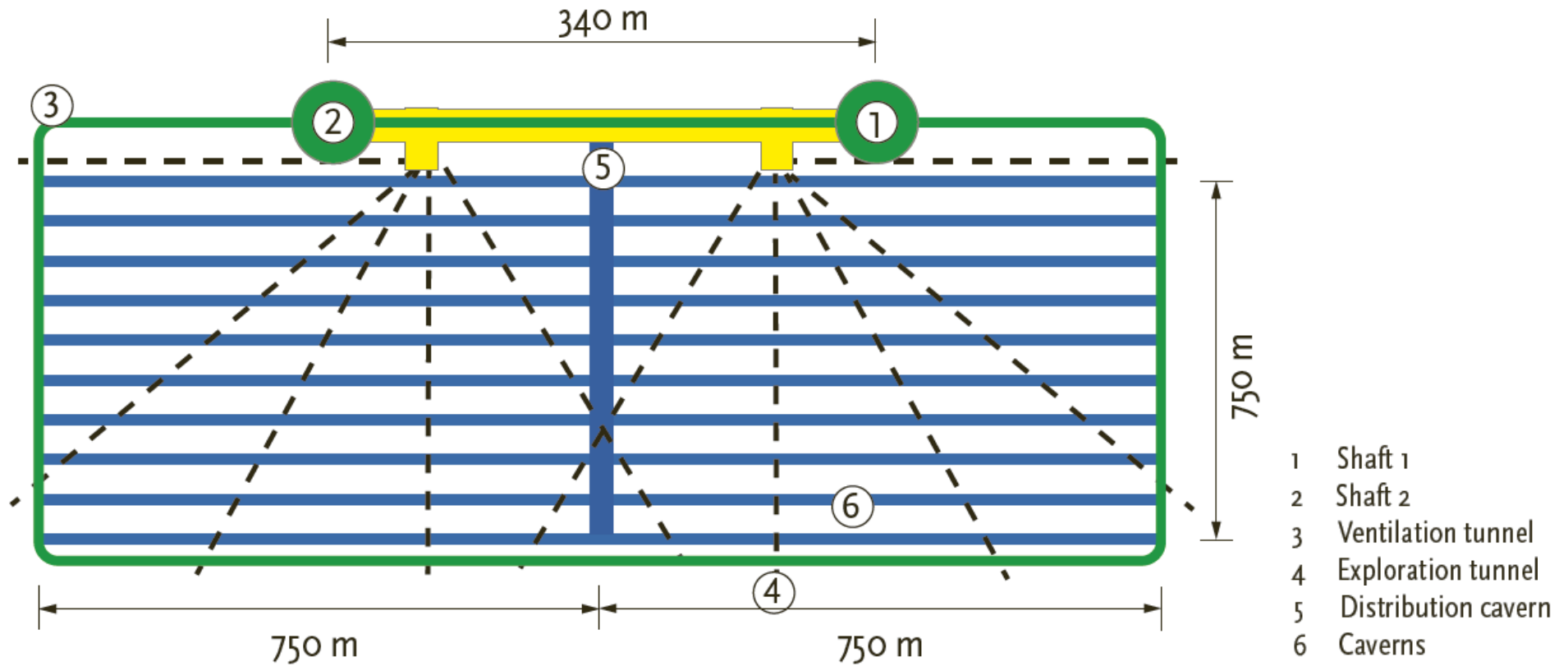

Droge schachten

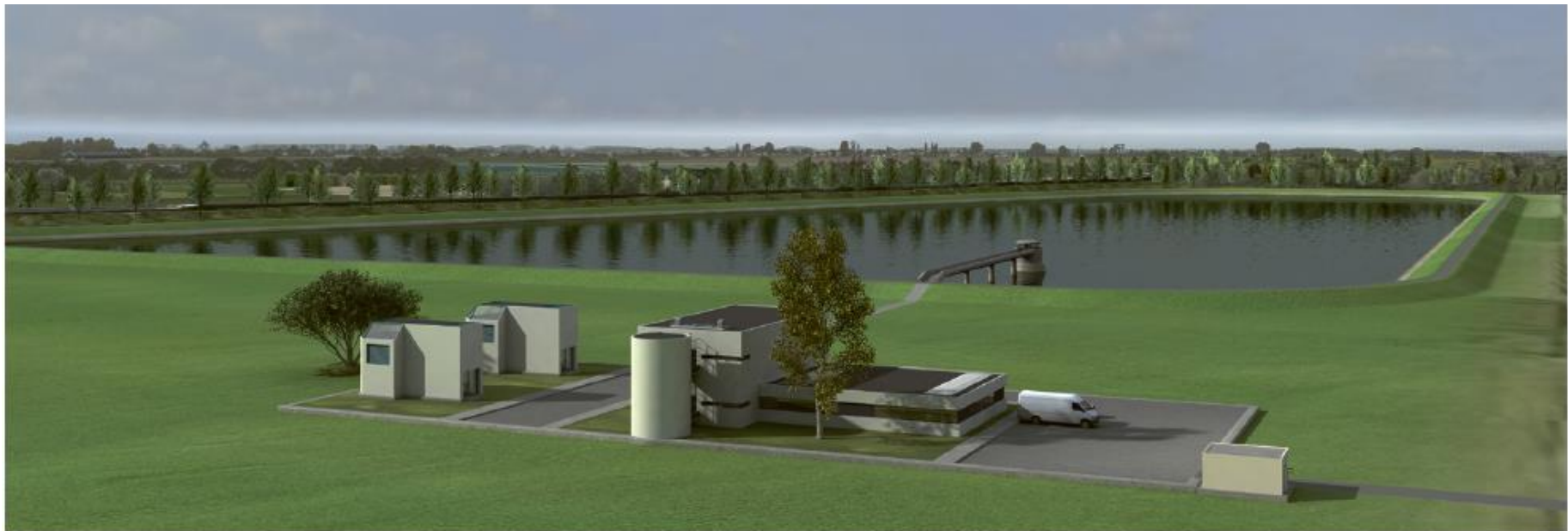
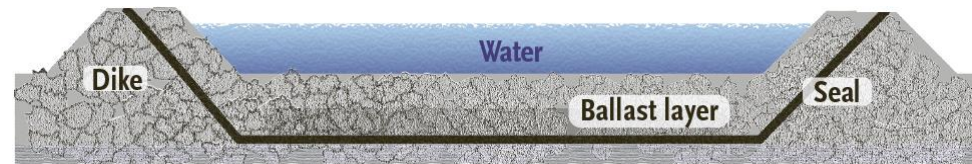
Schacht	Tijdelijke functie	Permanente functie
Schacht 1	TRANSPORTSCHACHT Intrekkende ventilatie Transport van: <ul style="list-style-type: none"> - personen - zware onderdelen - bouwmaterialen (omlaag)	BEDRIJFSSCHACHT Intrekkende ventilatie Transport van: <ul style="list-style-type: none"> - personen - zware onderdelen
Schacht 2	GESTEENTESCHACHT Uittrekkende ventilatie Vluchtschacht Gesteentetransport (omhoog)	KABELSCHACHT Uittrekkende ventilatie Vluchtschacht Elektrische kabels

Plattegrond ondergrondse werken

Bovenreservoir

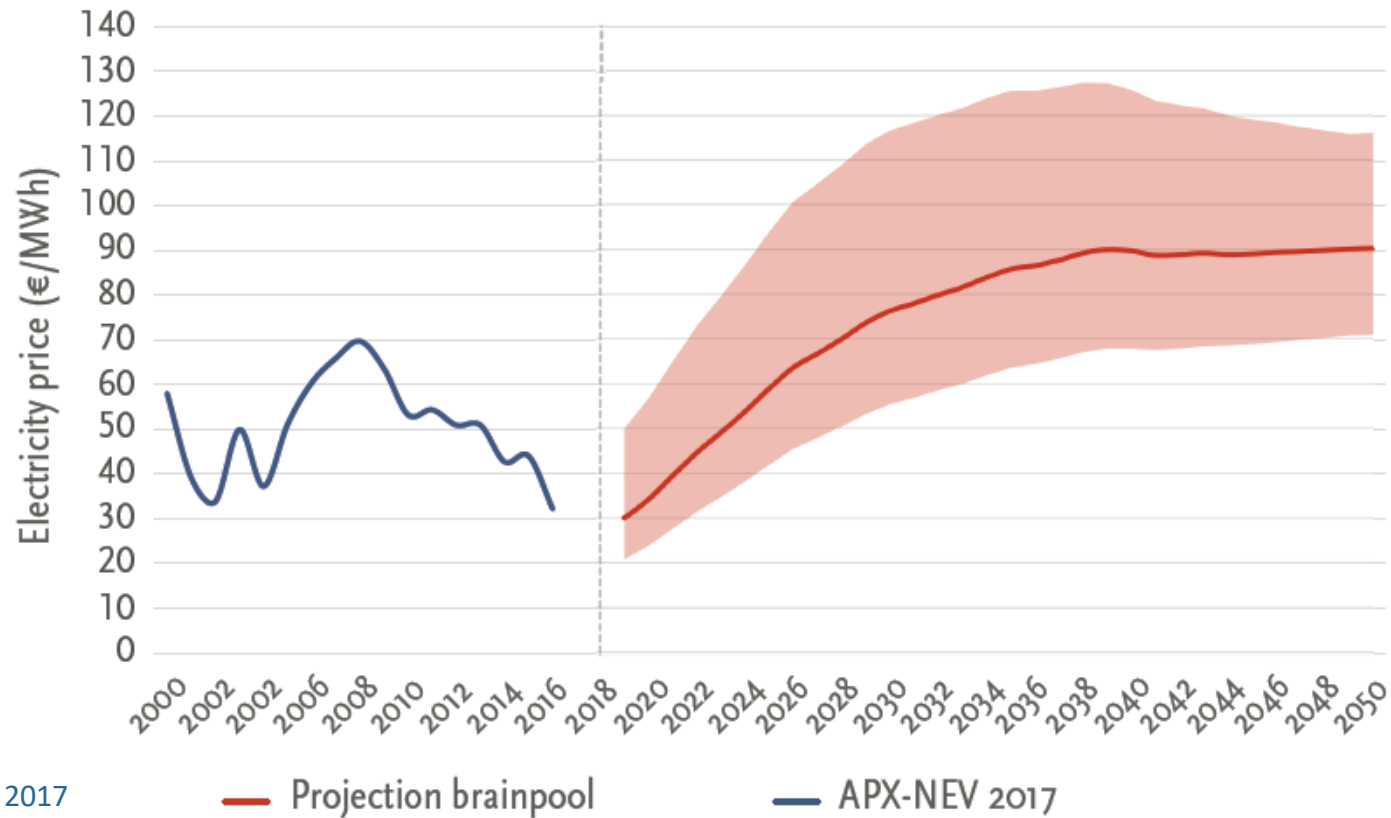

Bouwkosten

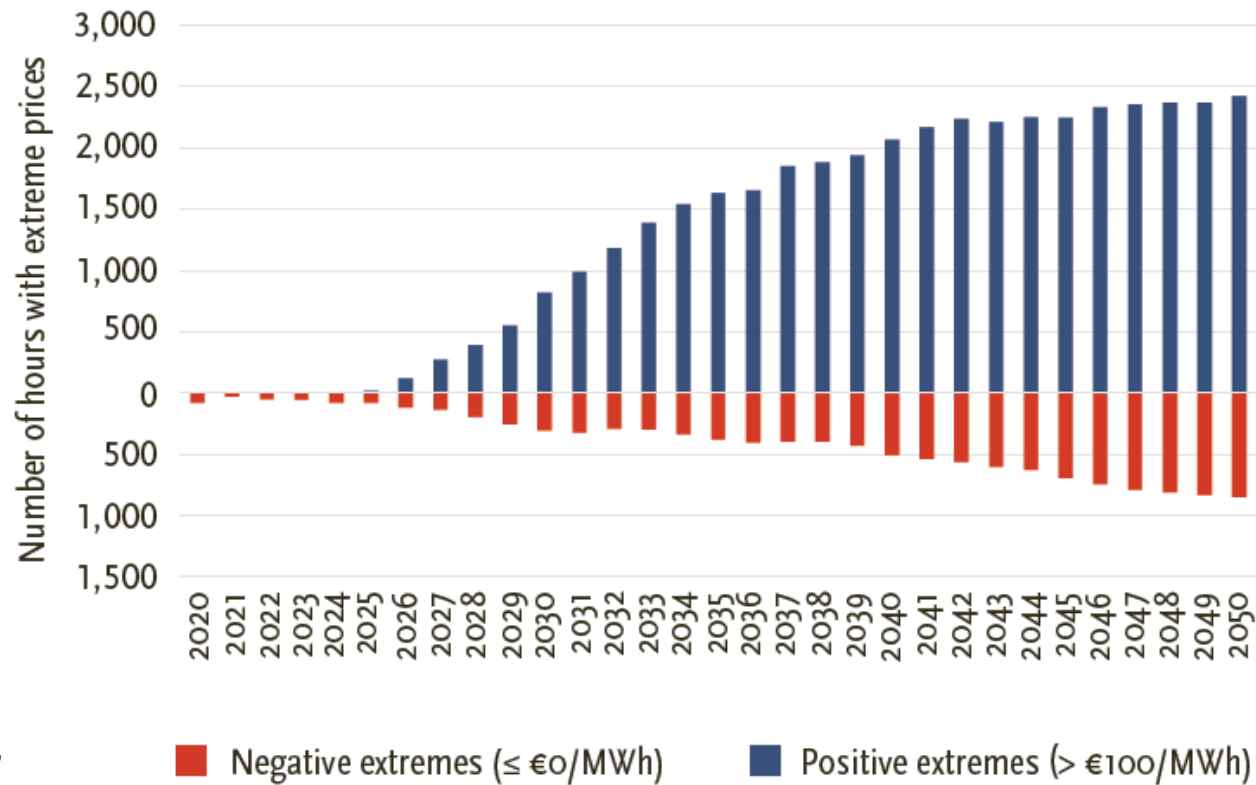
	miljoen €
Schachten	247
Schachtinstallaties	101
Ondergrondse ruimten (incl. koeling en ventilatie)	82
Civiele werken	709
Machines	324
Elektrische installaties	52
Bovengrondse constructies	37
Onvoorzien (15%)	233
Totaal	1.785

Day-ahead prijzen; historie en verwachting

Energy Brainpool 2017

Verwachte aantal uren met extreme prijzen

Energy Brainpool 2017

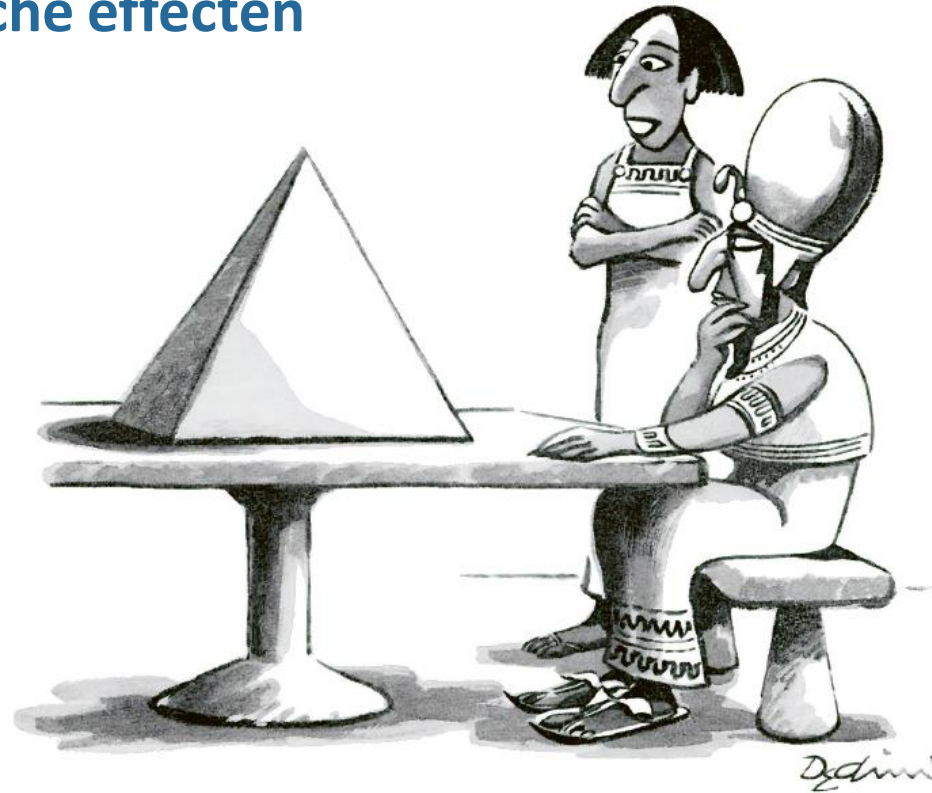
■ Negative extremes (≤ €0/MWh)
 ■ Positive extremes (> €100/MWh)

Verwachte opbrengsten

Jaar	2025	2030	2035
Totaal opbrengsten	€ 83,2 miljoen	€ 186,1 miljoen	€ 226 miljoen
Inzet O-PAC:			
- reservevermogen	400 MW	0 MW	0 MW
- arbitrage	1.000 MW	1.400 MW	1.400 MW

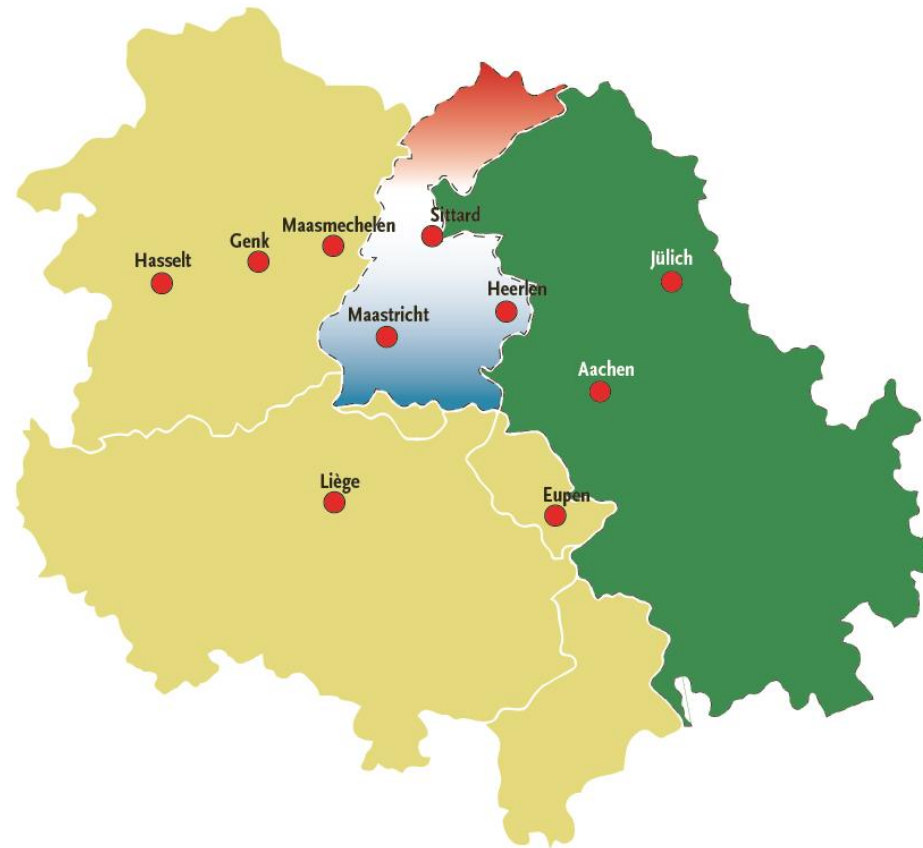
Socio-economische effecten

“Think it over very carefully. After all, it’s the biggest single investment you’ll ever make.”

Eldon Dedini

Euregio Maas-Rijn

Potentiële CO₂ emissie reductie

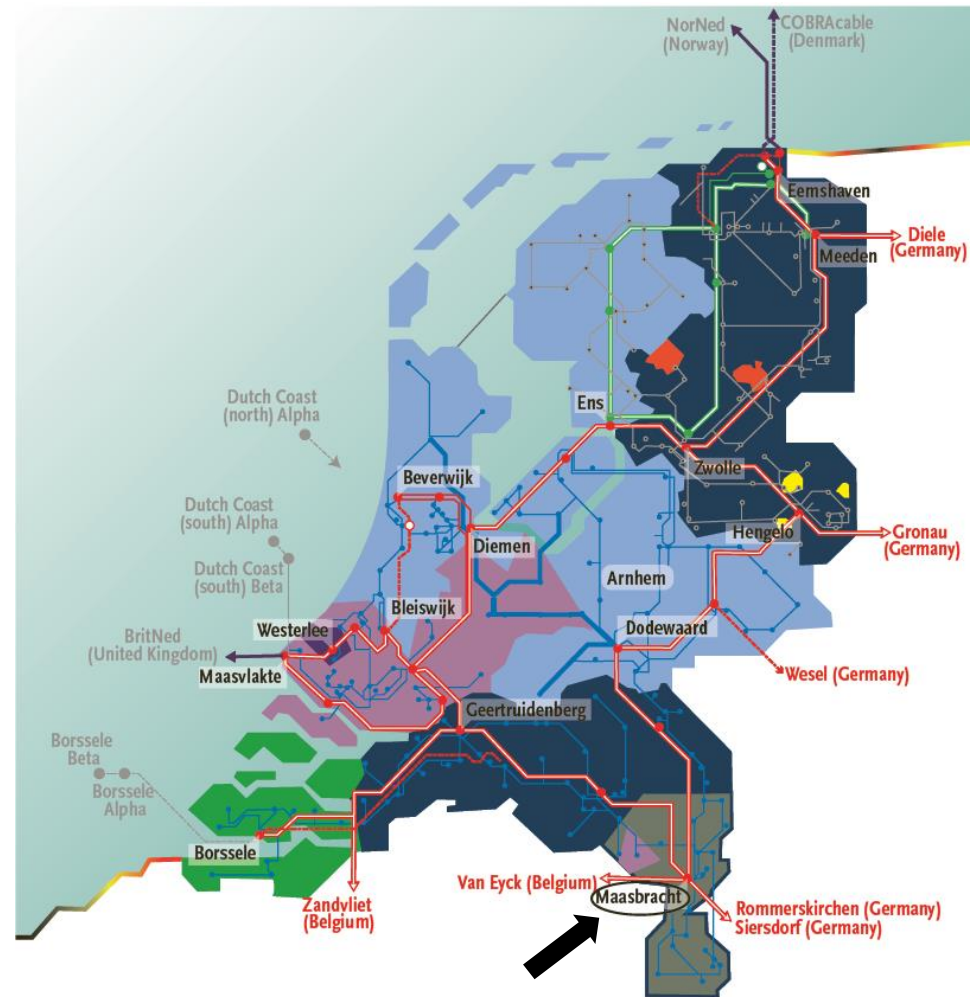
	Vermeden CO ₂ /jaar:
Kolen	1,48 Mton
Gas	0,77 Mton
Output O-PAC	2 TWh/jaar
Emissie kolencentrales	0,74 - 1,0 kg CO ₂ /kWh _e
Emissie gascentrales	0,38 - 0,66 kg CO ₂ /kWh _e

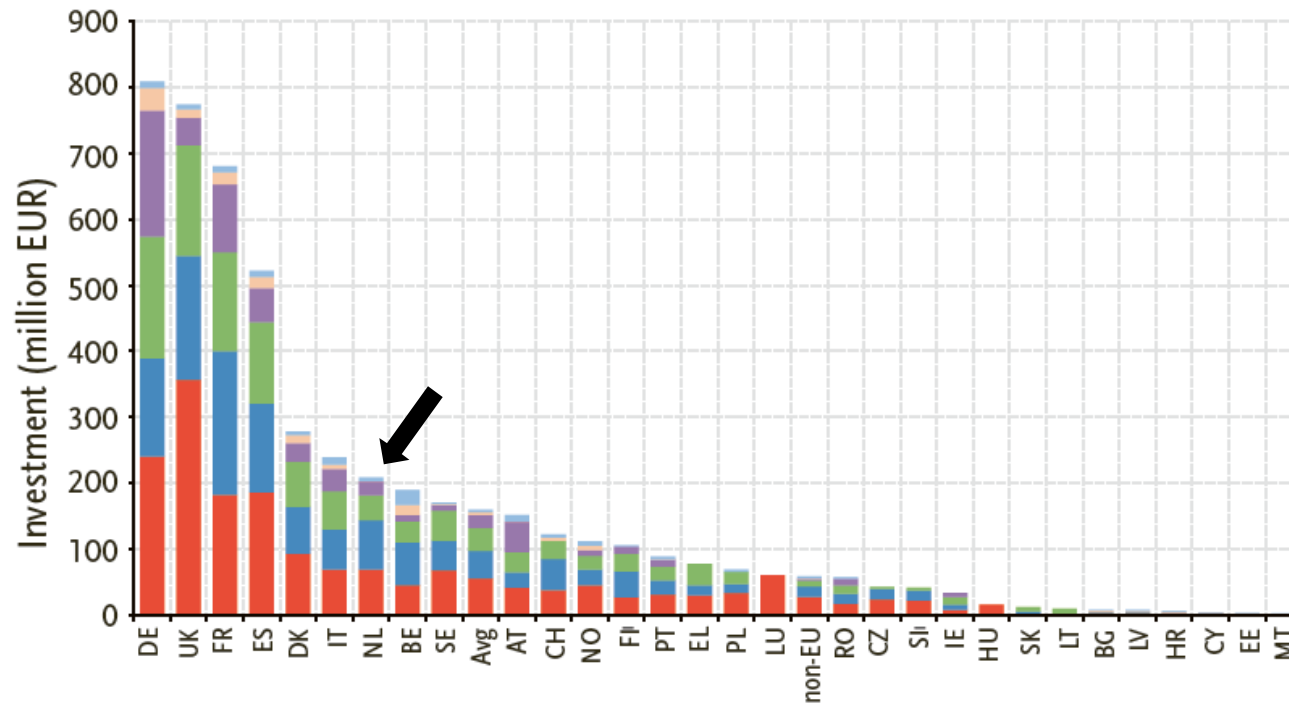
Integratie in grid

- Rendo
- Coteq
- Liander
- Enexis
- Enexis (Limburg Region)
- Stedin
- Westland
- Enduris
- 380 kV connection/station/transformer
- 380 kV connection/station project
- 380 kV interconnector
- 380 kV interconnector project
- 220 kV connection/station/transformer
- 150 kV connection/station/transformer
- 110 kV connection/station/transformer
- Sea interconnector
- Sea interconnector project
- Offshore connection project
- Offshore converter station/station

Smart grid integratie

- Smart network management
- Integration of DG and storage
- Integration of large scale RES
- DSM
- E-mobility
- Other

JRC, 2017

Actiepunten grootschalige opslag Energy Storage NL

Begin voordat het te laat is

Focus innovatiebeleid op grootschalige opslag

Integrale kosten-batenanalyse

Spreek af hoe we omgaan met een 'Dunkelflaute'

Stimuleer investeringsbereidheid

Voorkom curtailment

Ontwikkel hybride businessmodellen

Neem beperkende wet- en regelgeving weg

Ondersteun naast demo's ook de opschalingsfase

Organiseer maatschappelijk draagvlak

O-PAC Ontwikkelingsmij

Zekerheid verschaffen:
Geologie/locaties
Vergunningen
Kosten en opbrengsten

Partners:
Topsector Energie
Provincie Limburg
Marktpartijen

Samenvatting

Inzicht 30 jaar studie en ontwikkeling

Energiebeleid in NL: - Energieakkoord
  - Klimaatakkoord

Ontoereikend voor behalen CO₂ doelstelling

Decentrale opslag onvoldoende voor leveringszekerheid

Grootschalige opslag noodzaak

Pumped Hydro Storage: - meest mature
  - wereldwijd toegepast

O-PAC innovatief, elders toepasbaar

BLUE
BATTERY for **GREEN**
ENERGY

Hartelijk dank voor uw aandacht

